

JAN KLAASZ,

OF

GEWAANDE

DIENSTMAAGD;

BLYSPEL.

Vertoond op de Amſteldamſche Schouwburg.

Den laatſten Druk.

TE AMSTELDAM,

By de Erfgen: van J. LESCAILJE, op den Middeldam, naaſt de Viſchmarkt, 1709.

VERTOONERS.

LYNTJE, *de Meid.*

DIWERTJE GERBRANTS, } *Vader en Moeder*
JAN JASPERSZ. } *van Saartje Jans.*

SAARTJE JANS, *Vryster van Jan Klaasz.*

TJERK HENDRIKSZ. } *Gunstelingen van*
STOFFEL THYSZ. } *Reinier Adriaansz.*

MARTYNTJE, *een Besteedster.*

JAN KLAASZ., *Vryer van Saartje, en gewaande Dienstmaagd.*

REINIER ADRIAANSZ., *Een Kwaker.*

GRIETJE PIETERS, } *Twee Gebuuren.*
MARRETJE JACOBS, }

Het Blyspel begint voor de middag, en eindigd 's anderen daags 's morgens. Het Tooneel is in, en omtrent het Kattegat.

JAN KLAASZ.
OF
GEWAANDE DIENSTMAAGD.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

LYNTJE, *bezig met eenige Kleeren weg te veegen, zingt.*

T Sa! Trompen en Trompetten,
Blaaſt op een gouden toon,
Nu Tromp de oorlogswetten
Verlaat om Venus Zoon,
Hy gord het Staal aan 't lyf,
Om zyn Geweer en Wyf,
Maakt weer Trompen,
Staale Rompen,
Stout en ſtyf.

TWEEDE TOONEEL.

LYNTJE, DIWERTJE.

DIWERTJE.

Hoe is 't, Lyntje? zelt ereis lukken? voort de kleeren in de Kas.
En haald de Kleermand of, het goed moet na de was,
't Loopt na de middag toe, en 't is alles noch te tellen,
Je weet immers dat men 't veur elf uuren an de ſchuit moet beſtellen,
En ſtaeje hier noch dus, en alles overhoop?

Nou,

Nou, maar je weet 'er of; jy hebt de tyd goed koop,
't Is luchtig op met jou, een hielen dag te zingen,
Te praaten an de deur van aâre lui 'er dingen,
En wat 'er in myn huis en buitenshuis geschiet,
Hoor, Lyntje, dit is'er of, zulk dienen diend my niet,
Dusken handeloozen tet! veur de kost wou ikje niet
houwen.
Wat hebje doch uitgerecht? hier leid myn onderrok en
Saartjes bratte bouwen,
Noch nauwlyks angeraakt, en bei noch even beklon-
dert en bespat.
Ei! ziet myn huik hier iens leggen, en niet een kous is
'er of eklad.
Ja wel de meisjes zelle je noch mal maken deur zulk
eerloos bedryven.
Wat, zo myn moêr, nou al te mael teffens, je zelt me
dat effe brat wat veurzigtig vryven,
En dat met zinnen, verstaeje dat?
Je gaet 'er beget me deur of je van dat ratelwachts goed,
of van dat pylaaken veur had.
Daer is zo licht niet an te komen, daerom zelje 't me wat
veurzigtig handelen.
Ja wel, wat ben ik gelukkig dat de tyd gebooren is datje
zelt gaen wandelen.
Zulken ligjes op.

LYNTJE.

Wel, wat plaag is dat gezeid?
Jy me ligjes op? ziet daer byget ben jy een eerlyke
vrouw, ik ben een eerlyke meid,
Daer is niemand die van myn oneer achter myn rug zel
gaen snappen,
Ik ben dan die ik ben, ik mag myn ooren schudden
datze klappen,
Al ben ik een dienstmeid, ik ben zo goed als die, die ik
dien,
Dat men tot jouent alle hoekjes eens zou deur zien,
Daer schuild wat, ik mien dat men een nesje zou vinden.

DIWERTJE.

Zwyg, zeg ik, en houdme de bek.

LYNTJE.

Ik wil ſpreeken: en ik zelder geen doekjes om winden.
Zie daer byget, ik zel 't uitkryten al was 't over de hiele buurd, (ehuurd,
Je hebtme om je werk te doen en niet om te ſchenden
Ik ben een eerlyk mans kind, ja wel ik zel myn zinnen noch miſſen.

DIWERTJE.

Gien nood moêr, krytje wat heen, de traanen dieje huild zelje niet piſſen.
Jy bent een ſtaaltje, zelje me zo verſteuren? foei ſchaam- (je wat.

LYNTJE.

Laat ze 'er ſchaamen die' er niet verantwoorden kennen, verſtaeje dat? (ren,
Daer 't myn eer, myn eer geld, daer zel ik myn defende-
Jy hebt 'er daer ientje in huis, jou Saartje, die zouje wat korigeren;
Die de deugd uiterlyk gelyk is, daer men ziet datze gaet,
En inwendig isze zo heet, dat de ſteenen zwieten daer-ze op ſtaet.
Ja, die de kuisheid zelfs ſchynt te weezen, by die, die ze niet kennen.

DIWERTJE.

Jou ſchenbrok, zelje op 't leſt nog myn huis zoeken te ſchennen?
Ik zweer datje dat noch ten duurſte zel worden betaald.
E Jan Jaſperſen, e Jan Jaſperſen.

DERDE TOONEEL.

DIWERTJE, LYNTJE, JAN JASPERSZ.

JAN JASPERSZ.

Wat is 'er te doen, Moêr?

DIWERTJE.

Zo het me dat ſtukkevleis daar deur ehaald,
En zulke dingen alsze me in myn aanzigt durfd verwyten.

JAN JASPERSZ.

Maar Moeŕ, onſtelje toch zo niet, 't is immers waar die je daad'lyk kend ſlyten.
Hoor Lyntje, maak ook niet dat het al te bond is,
't Paſt niet wel veur iemand die diend, dat men zo ſtout van mond is.
Jou tyd is toch verſtreeken, daerom weesje maar wel te vreên,
En pakje goetje maar mooitjes by mekaar en ga jy zo in vreeden heen,

DIWERTJE.

Ze zelder ook zo dryvende uit, voort zeg ik, breng men al het goed na binnen,
'k Wilje veur myn oogen niet langer zien, 't gaet me ſchier an de zinnen,
Alle dagen zulken leeven te hebben met zo een loskop van een meid.

JAN JASPERSZ.

Hoor Lyntje, wandel jy maar heen, en doed gelyk ik heb gezeid.
't Zel beſt zyn om alle vordere kyfagie te ſchouwen.

VIERDE TOONEEL.

DIWERTJE, JAN JASPERSZ.

Diwertje Gerbrands?

DIWERTJE.

Wel, Vaâr?

JAN JASPERSZ.

'k Wou myn mantel wel hebben.

DIWERTJE.

Die heb ik daar ſlus juiſt opgevouwen.

JAN

JAN JASPERSZ.

'T Hoefd dan niet, 't is beſt datje ze dan maar met het ander goed weg ſluit,
En geeft men myn ouwe ſlechts, het weêr ziet 'er me toch al wat buiachtig uit;
En laetme Saartje die ſakjes eens brengen, die 'er neffens 't kantoor hangen.
Wat met al dat gebrabbel van de meid, ik zie de tyd zouwder niet van langen,
Daerom is 't beſt dat men 'er maar zo daad'lyk een ſchot veur ſchiet.

VYFDE TOONEEL.

JAN JASPERSZ., DIWERTJE, SAARTJE.

SAARTJE.

Zie daer, Vader, benneze dat al te maal niet?

JAN JASPERSZ.

Ja kind, dat hebje al wel, na datje ze by de gis hebt gekreegen.
Moér Gerbrands, beliefje me wel wat van achteren of te veegen?
Je bent toch gewoon datje me alle dagen zo wat havend en kuiſt.

DIWERTJE.

Ja wel, men veegt dat ſwart ſchier op de draed, en hoe je 't veegt, 't ziet altoos noch al even bepluiſt.
Maar zo nuchteren uit Vaâr? datje ierſt wat in de mond ſtak, wat doeje zo vroeg buiten?

JAN JASPERSZ.

Ik moet eens an de Koorenbeurs weezen, en van daer in de Moorjaanen, om een party te ſluiten,
Die giſteren niet voort is gegaen, en dan onderweeg
Zo loop ik wel iens an in de Dirk van Aſſenſteeg,
In 't Lydeboek, het ſchool van de verdraagzamen en vroeden.

Daer is al weer een boekje uitgekomen tegens die warveugels die de ſcheuring voeden,
Waer in verhaald word al de omſtandigheid zeer pertinent,
Wie dat den ſtryd gewonnen heeft, en wegens de neerlaag van dat groot Kracouws Regiment,
Hoe hem alles in de fury heeft toegedraagen,
En hoe de Kornel met al zyn ruitery in route is geſlagen.
En dat het alles meerendeels ter neder is gemaakt,
Ja zo dat hy zelfs noch ter nauwer nood te Kracouw is binnen geraakt;
Daer is zulken alteratie onder de Broeders om het weer op te bouwen,
Doch zy meugen doen zo zy 't verſtaen, ik meender myn buiten te houwen,
Ik ben altoos blyd dat ik 'er niet in en word behaald.

DIWERTJE.

Zo is 't vaâr, laeten zy zo wat woelen, ze zettend malkandren al mooi betaald,
Ik houwer niet van dat men malkandren op die wys zo zoekt te doeken.
Saartje Jans, daar word geklopt, 't is Stoffel Thyſen met zyn ſwager, dat 's wis om het hylik te verzoeken.
Ga jy zo daad'lyk wat an ien kant, en houwje hier zo wat ontrend,
't Is niet wel voeglyk van die dingen te ſpreeken als je 'er by bent.

ZESDE TOONEEL.

JAN JASPERSZ., DIWERTJE, STOFFEL THYSZ., TJERK HENDRIKSZ.

STOFFEL THYSZ.

Goeden morgen je beiden, wel dit 's recht van pas koomen.

JAN JASPERSZ.

Zo doed het, Stoffel Thysen, want ik had zo veur genoomen
Om na de Koorenmarkt te gaen, en van daer eens na 't Sardammer Veer.

DIWERTJE.

Saartje Jans, breng hier wat stoelen kind, ei, Stoffel Thysen, zetje dog een weinigje neer.
En gy, Tjerk Hendrikse, ei wilje wat by je swager neer zetten.

TJERK HENDRIKSZ.

Wat doeje al moeiten, Diwertje, 't is ons leed dat we je wat komen beletten.
Je word meê al goed Ouwers moêr, en doed men dan wat, het valt dadelyk zuur.

DIWERTJE.

Nietmedal, Tjerk Heindrikse; onze meid is daer zo daad'lyk vertrokken uit 'er huur,
En t'avond heb ik weer een knaphandig diertje te verwachten;
Maar ik wilje dat wel zeggen, die zyn eigen werk kan beheeren dat hy wel gelukkig is te achten.

STOFFEL THYSZ.

Nou, Jan Jaspersen, en Diwertje Gerbrants, ik denk datje onze boodschap ten naesten by wel weet;
Wy koomen uit de naam van Reinier Adiaansen, en Lysbet Fransen, zyn peet,
Om heur verzoek; deur ons an jou beide veur te draagen,
Als dat 't 'er zin wel zou weezen, en ten hoogsten ook wel zou behaagen,
Dat de vrienden van wederzyden zo mogten koomen over een,
Dat 'er neef, en je dochter, mogten zamen in den echtenstaat treên,
Gelyk je kend het geslacht, en van wat afkomst datze bennen,
En wat de Vader voor een man was.

DIWERTJE.

Zouwen wy dat geslacht niet kennen!
Dien ouwen Adriaan Pietersen dat was een eerlyk man,
Die niemand zou verongelyken, ja hy had een gruwel
'er van,
Dat 'er onder de Broederen zo zwakken wierden ge-
vonden,
Die 'er hart an 's weerelds goed zo hadden verbonden,
Datze deur oneerlyk gewin zochten te verryken hun-
nen staet.

TJERK HEINDRIKSZ.

Ja wel, 't is schandelyk dat 'et zelve daer onder noch zo
in swang gaet.

STOFFEL THYSZ.

In swang gaet, ik weet niet by wat voor volk dat men-
ze zel gelyken,
Zynder niet die 'er zelfs met zo onbehoorlyken woeker
verrykken?
En op 'er luimen leggen, of 'er ook iemand verle-
gen is of in onmagt leid,
En nypender dan zo tien of twaleften honderd of; op
een scheepekennis, of op andere goede vastigheid;
En dan noch anderen, die 'er heimelyk al me onder-
sluipen,
Die 'er meedebroederen, deur bedrog van goud te lee-
ren maaken, zo weeten uit te zuipen,
Datze heel uit de veeren raaken, en teenemaal tot niet,
En komt het dan aan den dag, wel, zo is 't deur een
verrukking, of uit menschelyke swakheid geschied.
En zo weetenze dan met een schynheilig gelaet hun
goudzucht te bedekken,
Tot schandaal der gansche Broederschap, en die, die
zo een linie trekken.

JAN JASPERSZ.

Doch angaende zulk bedrog en knevelery, wel dat dat
Jooden doen die makender of 'er werk,

Maar

Maar luiden, die de vroomigheid zelfs ſchynen te weezen, en den naam draagen van een rechtzinnige Kerk,
Behoorden voor al vry te zyn van 'er medeleden zo te knellen.

TJERK HEINDERIKSZ.

O Jan Jaſperſen, ik zouderje wel zo veul op een regiſter konnen ſtellen,
Dien ik om die redens wille zel overſlaen, en wel weet,
Die 'er zelfs geduurig meeſten met 'er evennaaſtens zweet,
En niet dan met licht geld, dat beſnoeid is, 't geenze dan daer hebben, of weeten met profyt op te haalen.
Daerze die arme luitjes, na datze die eerſt wel hebben gekneveld, 'er arbeidsloon meê betaalen;
Doch dit is 'er of, 't word onder de haaren vry weêr onordentelyk vereerd;
En die Jan Klaaſen, die tot jouwent zo men zeid noch dagelyks verkeerd,
En, gelyk men meend, noch volhard met je Dochter Saartje Jans te vrijen,
En daer elk de mond vol van heeft datze malkanderen ook wel meugen lijen;
Die zeg ik is al meê van dat zelve ſtof opgeleid.

JAN JASPERSZ.

Ja wel, Tjerk Hendrikſe, wat zel ik zeggen, ons is zo nu en dan ook al wat deur de ooren gewaeid,
Maar we hoopen zorg te draagen dat 'et daer niet toe zel koomen.

DIWERTJE.

Hy myn Dochter hebben in der eeuwigheid niet, wy houwen 't met de vroomen.
En zullen daar wel een ſchot veur ſchieten, zie daer ik zeg 't zo ik het mien,
Dat ik 'er liever na 't Kerkhof zag draagen, eer ik toe zouw laeten dat, dit zou geſchiên;
Zulken ondeugenden hoop, die aller goed met bedrog en knevelery hebben gewonnen,

Wat

Wat waarenze noch over weinig jaaren? ze hebben immers met niet begonnen,
En nou is men elk te ryk, in koſtelykheid en pracht.
Hoor Tjerk Henderikſe, al heeft men 't zo breed niet, zo houw ik noch veel van een eerelyk geſlacht.
Dat men zyn hoofd by elk een vry en veilig mag opſteeken,
Waar dat men hem keerd of wend, men hoord 'er niet dan maar ſchand van ſpreeken.

STOFFEL THYSZ.

Daar hebje gelyk in Moêr, ik kender meê zo eenigen onder, die ſpinnen al vry grof,
Maar om tot de zaak weêr te komen, Diwertje Gerbrants, ziet dit is 'er of,
Terwylje Dochter met Jan Klaaſen zo op de naem is, of je ook iet kont bemerken
Datze an malkanderen verbonden mogten zyn, en dit zo zynde, ziet zo zouden wy te vergeefs werken,
Want wy zouwden niet gaeren verhinderen 't geen alreede was gedaen.

JAN JASPERSZ.

Angaende die zaak, Stoffel Thyſen, daer is ons weetens, tot noch toe, niet aan,
't Is waer, hy is ons voor deuze wel tot twee of driemaal voorgedraagen,
Maar telkens glad of ezeid, en tenemael ofgeſlaagen.
Zo dat wy, zedert dien, tyd hem zelden zeer weinig hebben gezien,
En zo hy al eens mogt komen, zo zou 't buiten onze kennis, en ter ſluik moeten geſchien,
Altoos 't leid zo by ons, dat 'et nu, noch t' eeniger tyd, niet zel geſchieden,
Daar op hebben wy ook deur de twede en darde hand hem het huis wel ſcherpelyk doen verbieden,
En houwen ook wel te deeg een oog in 't zeil, waer datze gaet en ſtaet.

DI-

DIWERTJE.

Ik vertrouw ook datze niet zel doen als met ons konzent en raed.
Zo dat wy, hoop ik die ſwaerigheid te boven zyn gekomen.

TJERK HENDRIKSZ.

Wy willen dan verhoopen dat het zo mag zyn; 't geen wy ter liefde van de vrienden hadden angenoomen;
Hebben wy u beide bekend gemaakt; angaende Reinier Adriaenſe, 't is een Jongman die de deugd gelyk is,
Vroom en oprecht, hoewel dat hy niet wel zo ryk is,
Als Jan Klaaſen, maar die echter, by verſterven
Van zyn Peet Lysbet en Kourtoom, meê een redelyk kapitaal ſtaet te erven;
Geen Tuiſcher of Dobbelaer, of die werk maakt van krakeelen en twiſten,
Een vriend van ſpaaren, en een vyand van verquiſten;
Geen gierigaart, gelyk 'er zyn, die 'er laeten regeeren van 'er goed,
Maar die van zyn overſchot, hoe klein dat het, is een arm menſch noch goed doet,
Die de Herbergen haat, niet dat hy van geen eerlyke byeenkomſten zou houwen,
Maar om die onnutte verquiſting, en dat dobbelen en ſpeulen, en gulzigheid te ſchouwen,
Snyt hy die teenemaal of, en zo hebben onze Vooronders ook gedaen,
Deur dat middel leidenze kapitaalen op, en konden echter met 'er familie beſtaen, (ven,
Zo dat het een perzoon is van een net en burgerlyk lee-
En al had ik een dochter met honderd duizend guldens ik zouwze hem, zonder omzien, geeven.
Of men al op 't uitterlyke ziet, dat kan verleijen, daer hebben wy ontallyke exempelen van,
Een Jongman heeft kapitaals genoeg, die een kapitaal reegeeren kan.

Maar

Maar om nou tot ons besluit te komen, zo zoudenwe verzoeken of je beliefde te konsenteeren,
Dat deeze Reynier Adriaansen, zo nu en dan, zyn zelven zouw mogen komen presenteeren,
Op hoop, of 'er iet mogt uitgewerkt worden tot hun beider zinlykheid.

JAN JASPERSZ.

Daar en hebben wy gants niet teegen, en hoe de zaak by ons leid,
Wy zullen hem altoos geen party zyn, maar wenschen dat dien dag maar was gebooren.
Doch gelykje weet, Tjerk Hendriksen, de meisjens moeten meê 'er zin wat hebben, of alle moeiten is verlooren.
Wat onze gelegentheid angaet, wy zyn zo tamelyk gegoed, doch houwend wat deuntjes by mekaar,
En ik doeder noch zo wat onder, gelykje weet, ik ben een gezwoore Makelaar,
En ook zo staet myn dochter noch mooi goed van 'er Oom, myn broeder, te erven,
Doch 't zyn wereldsche dingen, we meugen noch al te maal veur hem komen te sterven.
Want staat te maaken op Oomen zyn droomen; zeid het spreekwoord, en 't is ook altyd niet mis,
Gelyk wy zien an dien ouwen Piet Florissen die an zyn meid een vuile morssebel getrouwd is,
Daer die vrienden zulken staet hadden gemaakt om zyn goed na zyn dood te deelen.
En wat is 't nou? nou zelt 'er wel ligt de helft of noch meer verscheelen.

DIWERTJE.

Wel dat ouwelui dien weg ook inslaen, heeft immers gants geen val,
Als 't al een van beiden weezen zel, zo is 't noch beter jong als oud mal,
Wat haalenze anders op 'er hals, als dat ze in 'er ouwe daagen heur van zulke zulke jonge klikspils laeten overheeren,

En

En daer koomt 'et van daen, dat 'er zo veul zyn, die 'er van de eene knoetin of de ander laeten regeeren.

STOFFEL THYSZ.

Zo is 't. Nou wy mogen de uitslag van onze verrigting de vrienden gaen dienen aan,
En wachten af, of de twee gelieven onderwylen malkanderen in der liefde mogten verstaen.
Jan Jaspersen en Diwertje Gerbrants, wy wenschen je alle voorspoed en heil, en laetje 't best bezorgen.

JAN JASPERSZ.

Ik wens de vriend Stoffel Thysen, en de vriend Tjerk Hendriksen beide goeden morgen.

ZEVENDE TOONEEL.

JAN JASPERSZ, DIWERTJE.

JAN JASPERSZ.

JA wel, moêr, 't is nouw hoog tyd om de zaak van Jan Klaasen eens te deegen te onderstaen,
En ook om onze Saartje op 't alderscherpste met dreigementen te ondergaen,
Offer noch iet mogt schuilen.

DIWERTJE.

E Saartje Jans.

ACHTSTE TOONEEL.

JAN JASPERSZ., DIWERTJE, SAARTJE.

SAARTJE.

Hier ben ik, moeder.

JAN JASPERSZ.

Hoor kind, dit moet ik je veurof vraagen,
Hoe is 't met Jan Klaasen? stae je hem noch te woord, of heb je hem ofgeslaagen?

DIWERTJE.

Zy hem te woord staen! te woord staen, wel ik wou dat ze dat ereis docht,

Heb

Heb ik'er daerom dus ver en met eeren gebrogt?
Veur zulken ligtvink, zulken dommenateur, die niet en weet als van verteeren?
Wilze somtyts by gezelschap gaen, zo laetze altyd by eerlyke lui kinderen verkeeren,
Maar niet by zulken hoop, daer elk een maar schand of spreekt,
Zy zet ons een mooije kroon op 't hoofd.

JAN JASPERSZ.

Ja zulken kroon, die vol scharpe doornen steekt.
Ik wilje dat wel zeggen, Saartje, zo jy zo voortgaet met jou eerlyk geslagt dus te schennen, (nen.
Dat ik je van deuze uur of veur myn kind niet zel ken-
En al kwamje te vervallen tot de uiterste armoede en elend,
Zo zel ik geen meerder barmhertigheid met je hebben als had ik je nooit gekend.

DIWERTJE.

En al zag ik ze van honger vergaen, ja zo, datze niet een woord kon uiten,
En ik konder met een stuk brood helpen, zo zel ik 'er myn trezoor veur sluiten.
Laetze met Jan Klaasen dan an de wind loopen, gelyk dat wel meer beurd en dagelyks geschied.

SAARTJE.

Het is immers niet om te harden, hoe kan ik 't uitstaen, en wat is 't men een verdriet,
Alle daagen in zulken rusie en onrust te leeven?
Ik zeg nog eens, vader, dat ik niet trouwen zel of je zelt 'er volkomen je konzent toegeeven:
Maar wilje me dwingen iemant te neemen daer myn zinlykheid niet toe en strekt?

DIWERTJE.

Dwingen, ei hoor, hoe averegts, en hoe verkeerd datze dat trekt,
Is dat dwingen! jou het best veur te houwen?
Daer men zo klaar jou bederf in ziet, jy zelt na onze zin, en niet na jou zin trouwen;

Jy

Jy ziet maar op het uiterlyke, op die aerdige zwier en wulpze dartelheid.

JAN JASPERSZ.

Hoor, Saartje, al wat hier gesprooken word, dat word tot jouwen besten gezeid, (men.
Jy zoud naer ons luistren en jou losse zinnen wat too-
't Geen ons daer van de vrienden zo daad'lyk is veur gekoomen,
Zouden wy wel gaeren zien, Reinier Adriaansen is een deugdelyk en welleevend Knecht,
En van een eerlyk geslacht, zuinig, spaerzaem en opregt,
Die wel geld weet te winnen, en ook wel geld weet te bewaaren.

DIWERTJE.

En wat is Jan Klasen? den hielen dag met de iene ligtmis of de ander op ien cheesje te traraaren?
En alle kussen te bezoeken, en van 's zaevons tot smorgens vroeg,
Wakker den elleboog te roeren, in de een of de andre Kroeg?
Dat zou mooi huishouwen, ik mien 't, waer je niet regt ien verloore Kind?
Al is hy ryk, kak ryk, 't is de beste rykdom die men zamen wind.
Je zoud daer onder ien volkje koomen, dat ik toch niet wil hoopen:
Zyn 't niet meest alle Zieleverkoopers, of die zo transpoorten en maandseelen opkoopen?
Is zyn neef niet, hier dichte by, in de vergulde pellekaan,
Die zyn eigen vrouw heeft laeten zitten, met ien ander deur egaan?
En om 'er gien doekjes om te winden, gelyk het elk een wel mag weeten,
Heeft zyn oom Jan Stompvoet nou niet by de twie jaaren by de wittebroots Kinderen in 't tuchthuis ezeten?

En Eevert Platbek, hier buiten in de halve maan,
Heeft die niet noch korteling om twie valſche verklaaringen t'Amſterveen an de Kaek eſtaen?
En dit zyn al van zyn naeſte vrienden, wel men behoordeze as de peſt te ſchouwen.
Ik zel 'er ook een ſchot veur ſchieten, al zouwdmen al myn leeven rouwen,
Laet zien, of jy je hoofd zel 't volgen en verwerpen onze goede raed.

SAARTJE.

Maar moeder! hoe meugje je zelven zo moeijelyk maaken, 't is immers onnoodige praat,
Ik zeg noch, gelyk ik daad'lyk gezeid heb, en je meugd het ook vry gelooven.
Dat ik niet zel doen als met je konzent, en daer en boven
Myn tenemaal voegen zo je 't zelfs zel 't vinden geraên.

JAN JASPERSZ.

Goed, Saartje, houd daar in je woord.
En als gy dat doed, zo doeje als een gehoorzaame dochter toebehoord.
Nou, dit overgeſlagen, 't zel myn tyd worden.

DIWERTJE.

Maar hoor, vaâr, dit wou ik ierſt wel weeten,
Of gy veur of na de beurstyd belieft te eeten?

JAN JASPERSZ.

Laet zien, uit de Moorjaane moet ik weezen op 't Sardammer veer by de haarlemmer ſluis,
En dan heb ik noch een boodſchap in de Haſſelaarſteeg, in het ſchippers huis.
En met een loop ik dan wel eens an by onze Krynbuur om de kourrant te leezen, (weezen.
Zo dat ik ſtaet maak, moêr, dat het na de beurstyd zel

DIWERTJE.

Goed, vaâr, we zellen 't daer dan zo laeten op ſtaen.
Saartje. *Jan Jasperſz. binnen.*

SAARTJE.

Wat beliefje, moeder?

DIWERTJE.

Je zel 't zo daad'lyk iens om een bootſchap of twie gaen:
Eerſt na de naiſter, en zeggen datze de hemden niet moet ſchuinen, maar deurgaens perfektjes zoomen.
En dan na Martyn de beſteêſter, en zeggen dat 'et meisje taevond in 'er huur moet koomen,
Gelykze ons beloofd het, en dat we tegenwoordig zitten zonder meid,
En zo ze na de middag uitgaet, dat ze iens ankomt en zeggen me beſcheit,
Ik zel het linnen vaſt uitſchieten, daer ſtaet mooi een baly kleeren van over de elf weeken;
En in 't weeromkoomen zo zelje by Maertje vander Gyzen angaen, op de Kolk om bier te beſpreeken.
Gaet zo dryvenden heen, maar maak datje preſys op de middag weêr t' huis bent.

NEGENDE TOONEEL.

SAARTJE.

Dit valt men wonderlyk ſchoon in de hand, ik bekent.
'tIs ontrend twee uuren geleen, dat ik met Martyntje offpraak heb genomen,
Om ten een uur met Jan Klaaſen achter de nieuwe luiterſe Kerk by mekaâr te koomen,
Om alles te overleggen, ja wel, nou 't 'er op an komt wenſten ik wel dat ik 't nooit begonnen had,
Wat zel 't een geroep maaken, en wat wil 't een klank geeven over de heele ſtadt;
Ik weet geen ſtellen met myn moeder, zo zelze angaen koomt ze 't te weeten,
Ik vrees dat 'et 'er an 'er zinnen zel gaen, in der eeuwigheid zel ze 't niet vergeeten.
't Is ook als men 't zeggen zel al ien wonderlyk ſtout beſtaen,

En nou 't evenwel anders niet weezen en ken, zo moet
het op die wys wel voort gaen.
Ik mag myn boodſchappen ondertuſſchen gaen of doen,
en leeven zo lang tuſſchen hoop en vreezen.
En tegen die tyd maak ik ſtaat dat het dan omtrent een
uur zel weezen.

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

SAARTJE.

Hier ben ik nou daar 't gezeid is, nou ſtae ik noch
tuſſchen beijen,
Of ik myn woord wil houwen dan of ik 'er uit wil
ſcheijen,
Doen ik het zo haal ik op myn hals een eeuwigduurend
verwyt,
En doen ik het niet, zo leef ik weer in een gedurige
ſtryd,
Ja de liefde vrees ik zel myn ingewand noch tot aſſche
toe verteeren,
En dan denk ik weer als 't uit liefde geſchied, geſchied
het dan ook niet met eeren?
Alles zou noch wel gaen, maar al dat geduurig teemen
is niet als op het geſlacht.

TWEEDE TOONEEL.

SAARTJE, JAN KLAASZ., MARTYNTJE.

JAN KLAASZ.

Och! Saartje, benje daer? vergeeft het my, myn en-
geltje, hebje wat te lang gewacht:
Nou zucht zo niet, myn hartje, ik hoop je zel 't je
woord immers houwen.

SAART-

SAARTJE.

Ei! Jan Klaaſen, alles zou wel gaen, mogten we maar eerſt trouwen.

MARTYNTJE.

Praatje van trouwen, moêr? myn lieve Saartje Jans, maakje daer of zo veul werk?
Die dingen beuren wel meer en datze daer na trouwen in de Kerk, (ven.
'tIs jou ſchuld niet, maer je ouwers die 't weederſtree-
Hoor kynd, elk zelje volſtandigheid pryzen, en je Vader en Moeder de ſchuld geeven.
Heb je niet tot noch toe eerlyk, en met alle reputatie by malkandren verkeerd,
En is het hylik niet tot driemaal toe verzocht? en zyn ze niet altyd onverrigter zaaken weêrom gekeerd?
Zo dat 'er niemand is die iet onhebbelyks uit jou doen zel konnen beſluiten,
Maar ter contrarie moeten oordeelen, dat deze vond uit ſtandvaſte liefde komt te ſpruiten;
Daerom, Saartje, weesje maar wel geruſt, alles is vaerdig het geen tot de toeſtel behoord;
'k Heb daer noch ien ſchoone boezelaar weezen lienen van onze Margriet, by de Leidſche poort.
Om Jan Klaſen veur te doen, wat dunkje, Saartje? hoe zel hem dat harnas paſſen?

JAN KLAASZ.

Hagendeveld, dat 's niemandal, ik zelder ten eerſten meê wakker ſchrobben en plaſſen.
En voegen geduurig de beuzem en luiwagen op zy.

SAARTJE.

Ja wel je lachter alle bei om, 't is niet om uit te ſpreeken wat ik 'er wel om ly.
Zo als ik alle dagen gehavend word, 't is ook niet langer om te verdraagen,
Te meer, je kend Lysbet Franſen wel, Martyntje, op den Dyk in de goude waagen?
Die het me daer veur de middag, (wat dunkje van die olikke teef)

 Ten

Ten hylyk doen verzoeken, veur Reinier Adriaansen, die Kwaeker, 'er neef.
En myn ouwers hebben 't verzoek ook angenoomen, en 'er woord al gegeeven.
Dat je 't iens hoorden, 't is zulken knecht! en van zulken geslacht, en van zulken leeven,
Dat hy gien weergâ het; maar ik docht hoe weinig weet je wat 'er onder de hand word gebrouwd.

JAN KLAASZ.

Och! myn lieve Saartje Jans, ik zelderje ook te liever om hebben, datje je zo standvastig houd, (ten,
En wat stribbelingen die je noch zou mogen ontmoe-
Denkt als je 'er deur bent, dat 'et de liefde weer dubbeld zel verzoeten,
En ligt kon 't geschiên, als alles ten besten is bestierd,
Dat ik noch op 't lest een fyne en angenaame Swager wierd,
Gelyk wy zien an de Dochter in de Blaesbalk met de knecht, de Ouwers wouwen 't ook niet consenteeren:
Ze gingen eens acht daagjes zamen van huis, nouw laetenze hem niet alleen 't kantoor, maar ook de koopmanschap regeeren,
En zo gaet 'et gemeenlyk, na een hevige storm yolgt ordinarie wel een schoone zonneschyn.

MARTYNTJE.

Hyliksche zaaken zoenen wel. Hoor, verlaetje maar op myn,
't Zel zich alles daer na wel schikken, en genomen je moeder
Stietje al buiten de deur was daer zo veul an bedreeven,
Je kend met je beijen buiten heur ryklyk genoeg leeven,
Niet dat ik je daer toe zoek te dryven of te raên,
In 't minsten niet, ken 't in min en vriendschap geschien, het waer best, 't zouderje ook niet te slimmer om gaen,
Ik weet zeer wel wat het is, zyn ouwers huis en gunst te verliezen, Maar

Maar wat is 't anders niet weezen en ken moet men
dan niet van tweê kwaên het beſte kiezen?
Nouw, dit ſlegs overgeſlaegen en eens een overleg gemaakt,
Op wat wys, en hoe je taevond op 't fatszoenelykſt by
malkanderen raakt,
En ook om je Moeder gien agterdocht of tekenen te
geeven van misnoegen.

SAARTJE.

Hoor, zo als je 't met je beijen overlegt, ik zelder
meê na voegen,
Want dus langer te leeven, Martyntje, zouwme niet
dienen, ik ben het huis ook zo moê, zo moê,
Dat ik het ſchier verloopen zouw.

MARTYNTJE.

Je hebt 'er ook groote rede toe.
Hoor, Saartje, Jan Klaaſen zel ik nouw zo anſtonts
gaen verkleeden,
In dat gewaad, als doen ik hem an je moeder veur
meid beſteeden,
Het kapje wel gezet, met ien gryn manteltje en ien
raſſe ſchort an, en ien kuſſentje en ſchaertje op zy.
Met ien doos onder den arm, en dan noch zo wat and're
prulletjes 'er by.
En noch tot meerder fatzoen, zo zel ik hem zelfs tot
anje deur leijen.
En leeveren hem zo je moeder over, en daer meê zel
ik 'er afſcheijen. (ten end
En laeten jou dan de reſt bevoolen, en daer meê is alles
't Zel jou geen kleine geruſtheid weezen, Saartje Jans,
als je 'er deur bent;
Maar wanneer zellewe koomen?

SAARTJE.

Wanneer? laet zien, komt zo een
weinigje na achten,
Dan zitten de ouwe lui over tafel, en ik zelje in onze
ſtoep an de deur verwachten.

Ja wel! het hart krimpter me van in't lyf, Martyntje zo vrees ik 'er veur.

MARTYNTJE.

Hoe is 't, komt het mal weer boven? ſtel jy je maer geruſt het moeter nou meê deur.

SAARTJE.

Nou als 't gezeid is, ik gae myn boodſchappen of doen.

JAN KLAASZ.

Noch zo niet, Saartje Jans, eerſt een half dozyn lekkre kusjes.

Wat zo, myn hartje, dat ſmaakt.

MARTYNTJE.

Nou 't gaetje wel, moêr, tot flusjes

DERDE TOONEEL.

MARTYNTJE, JAN KLAASZ.

MARTYNTJE.

Maer hoe, Jan Klaaſen, terwyl alles deur myn beleid nu zo is beſteld,

Zo hoop ik immers dat je me daer veur ook rykelyk beloonen zelt.

En niet met een wisje wasje paijen, en laete me zo loo-(pen.

JAN KLAASZ.

Hoor, Martyntje, dat is de mening niet, vyftig dukatons heb ik je toegeleid, daer meugje wat moois om koopen,

Maar dit zou ik wel op je verzoeken, als je 't meê zo vond geraên,

Dat je myn vrienden de penning gunde in plaats van op een ander te gaen;

Hoe wel dat ze van elk veracht worden en weinig zyn die 'er pryzen:

MARTYNTJE.

Maar waer moeſt ik dan weezen?

JAN KLAASZ.

Op de Nieuwendyk, of in de Warmoeſtraet,

vraagt

vraagt maar na Jan Klaasens volk, het minste kind zeltje wyzen,
Daar zelje grofgryne en sargje de dames vinden, en al and're stoffen naar advenand,
Maar ik wilje raede wel toe te zien, want ze hebben zomtyts stukken die in de verf of in de pars zyn verbrand,
Neemd het ook zo ligt niet op 'er woord, want ze vallen zo wat ruim van geweeten;
En als je 't al gekocht heb, zo past wel op 'er handen, ziet, ze zyn zo heel pluis niet in 't meeten.
Zo dat ik je dit zeggen wil, koopje wat, past datje veurje ziet.

MARTYNTJE.

En zyn datje vrienden! en die recommandeerje my? neen ik houw van dat Jan Klaasens volk dan ook niet.

JAN KLAASZ.

Hoor, Martyntje, wil ik je dat eens met een woord uitleggen:
Ik wilze altemaal wel recommanderen, maar ik wil der ook 'er gebreeken by zeggen.

MARTYNTJE.

Neen, dan gaen ik liever daer ik ordinarie ben gewent?
Op de Vygendam, of by de Hal, of daer ontrent.
Dat zyn eerlyke lui, die in de koopmanschop zyn bedreeven,
Die men op 'er woord gelooven mag, en elk het zyn durven geeven;
En ga voor deez' tyd al die andere soort verby.

JAN KLAASZ.

Daer heb je dan jou zin in te doen, wat scheeld het ook (my.
Laete we maar gaen, Martyntje, 't geen ik je beloofd heb zel je ook eerlyk genieten.

MARTYNTJE.

Als je maer wilt Jan Klaasen, en eer gy verkleed bent zel de tyd haest an schieten.

VIERDE TOONEEL.

DIWERTJE.

Ziet, zo plaagd men dat meisje altyd, daar isse veur de middag uit egaen en is noch niet t' huis:
En dat is alle daagen weer an, ja wel het is me zulken kruis,
En zulken verdriet, dat 't me niet meuglyk en is langer te verdraagen;
En men man komt ook noch niet, de klok is daer al lang twie eslaegen:
Maar zacht, zie ik wel te recht, zo komt hy daer ginder aan;
Benje daar, Vaâr? de tafel het wel ruim ien uur gedekt estaen.

VYFDE TOONEEL.

DIWERTJE, JAN JASPERSZ.

JAN JASPERSZ.

Ik kom zo van 't Hamburger Kantoor, moêr, de brieven zyn gekoomen, die heb ik daer hooren leezen, (reezen.
En op dat schryven is de rog wel tien goud guldens ge-
En nou is 'er ook zekerheid gekoomen van daer men zo lang heeft veur gevreest;

DIWERTJE.

Hoe dat, Vaâr?

JAN JASPERSZ.

De Fransche Kaapers, zyn onder de Oostersche Vloot weer wakker doende geweest;
Daer zynder zo eenige van geknapt: ja wel, 't zyn wel te recht bedroefde tyen:
Ik vrees, ik vrees, dit zelder al weer een party de ruch zo in ryen.

Dat

Dat men 'er van hooren zel, een Koopman is 'er het beſt
ook niet an, die zyn welvaerd by der Zee avontuuren moet,
Den eene tyd is 'er hiel boven op, en dan leid hy
weer eens hiel onder de voet:
Daerom pleeger myn Vader zaliger in 't minſte niet
van te houwen,
Van zyn kapitaal zo los an de Fortuin van de zee te
vertrouwen;
Hoor, zeide hy, kindren, laet ikje een ſtuivertje na,
volgd hier in myn raed,
Van gien geld te avontuuren dan daer de ploeg gaet;
Brengt het zo veul niet op, je zelt 'et weer door geen
ſtorm of onweer verliezen,
Daerom wilje geruſt weezen, zo wilt altoos het zeekerſte verkiezen.
En die les heb ik noch onthouwen, daerom volg ik
ook die zelfde trant,
Myn middelen beſtaen mieſt in vaſte goederen, en in
rentebrieven op het land.
Altoos wy bezitten zo veel, dat we 'er mooi en geruſt
kennen van leeven.
En de maakelaardy, die kan dageliks ook noch wat
geeven:
We hebben maar een eenig kind, zo dat onze laſt niet
groot is,
En dan kennewe zomtyts noch wel een goed vriend
helpen die in nood is,
Nou, we meugen na binnen gaen, langer na Saartje
te wachten zel tog vergeefs weezen.

DIWERTJE.

Ik mien laet ze t' huis koomen, dat ik 'er zulken capitteltje zel leezen,
Dat het 'er heugen zel, dat ſtout ſtukkevleis,
't Is immers niet langer te harden, en dit klaardze me
zo reis op reis.

ZESDE TOONEEL.

MARRITJE JACOBS, SAARTJE, GRIETJE PIETERS.

MARRITJE.

Dat wou ook weezen, Saartje, dat we mekaâr daer zo moete, maar mien je 'er op die wys meê voort te vaaren?

SAARTJE.

Och ja, gebuurtjes, ik kon niet laeten of ik moeſt 'et je openbaaren.

GRIETJE.

Myn lieve ſchaep, 't is evenwel als men 't zeggen zel, al een overſtout beſtaen.

SAARTJE.

Zo doet het, Grietje Pieters, maar wat is 't als 't anders niet weezen en ken, is 't niet beter zo, als met malkander deur egaen?

Hy is een eerlyk Jongman, op zyn perzoon valt in 't minſt niet te zeggen.

MARRITJE.

Maar hoor, Saartje Jans, datje 't noch wat an zag, of men de zaak door tuſſenſpreeken, kon by leggen.

SAARTJE.

Onmooglyk, Marritje Jacobs, al wat 'er in de weereld kan werden bedocht,

Is in 't werk geleid, en 't hylik wel tot drie of vier reizen toe verzocht,

Maar al vergeefs, van dezen dag is 'er noch een kink in de kabel gekomen:

Je kend Reinier Adriaenſe die Kwaeker wel, daer ben ik veur ten huwlyk verzocht, en men ouwers hebben 't verzoek ook angenoomen,

Nou willenze me met drommels kracht dwingen, hoe dwars dat ik 'er men ook tegen ſtel,

Dat

Dat ik Jan Klaaſen de ſchop zel geeven, en met deze Kwaeker trouwen zel,
En dat zel in der eeuwigheid niet geſchiên, al zou 't men al myn leeven berouwen.

GRIETJE.

Je hebt 'er al wat gelyk in, Saartje, maar wie is hier de meeſter van? heeft Martyn de Beſteeſter dit dus gebrouwen?

SAARTJE.

Zy, ik en Jan Klaaſen hebben dit dus met ons drien overleid.

MARRITJE.

Hoe hebje 't konnen bedenken?

GRIETJE.

Niet waar, Marritje Jacobs? 't is ook, as men 't zeggen zel maar een rechte ſteiloorigheid.
Van 'er Ouwers;

SAARTJE.

Ja, je zoud eerder met je hoofd deur een muur breeken
Dan datje ze verzetten zoud, wie 'er van rept, niet een woord wille ze 'er van ſpreeken,
En wie Jan Klaaſen maer in 't minſte beſtaet, word gedurig by 'er uitgeſcholden en veracht.

MARRITJE.

Maar, als hy een eerlyk Jongman is, wat raakt hem zyn afkomſt, of geſlacht?
Valt 'er anders niet te zeggen, zo doenze je groot ongegelyk datze 't je zoeken te beletten.
Ga jy der maer zo op an, Saartje, en komt 'et 'er toe, beroepje ſlechs op ons, wy zellenze wel zien ter neer te zetten,
En ook alle bei met fatzoen, en goede redenen ondergaen,

SAARTJE.

Och! wouje dat doen, Gebuurtjes, want ik ben verzeekert dat 'er gien kleine ſtorm zel opſtaen.

Ik

Ik ben myn zelven ſchier niet, ja 't verdriet me langer zo te leeven.
Maar zacht, daar zien ik myn moeder aan de deur, ik wil myn wellekomſt wel om een oortje geeven,
Zo zel ze me deur haalen, ik vrees 'er veur als ze me maar ziet.

GRIETJE.

Ja moêr, je moet denken al baerdze wat luid, ze vaard daerom veur morgen niet.

ZEVENDE TOONEEL.

MARRITJE JACOBS, GRIETJE PIETERS, SAARTJE, DIWERTJE.

DIWERTJE.

Wellekom, Saartje Jans, wat zo, myn kynd, kenje het huis noch iens vinden?
Schaamje wat jou laryſter, hoe durfje je zulke ſtoutigheid onderwinden,
Van zo uit te blyven? jou regte praatje by, jou loshoofd, jou onbedocht,
Daer hebje die koſtelyken achtermiddag zo onnuttelyk weêr deur ebrogt,
En hier ſtaet men tot de ooren toe in 't werk, het linnen over de vloer, en de bedden noch te maaken,
Jy draagt langer gien zorg altoos, 't is jou genoeg, as je maar 't gat weet uit te raaken,
't Is niet langer om te harden, zo asje me alle daagen bejegend en verſteurd.

SAARTJE.

Maar, moeder, is dat nou zulken zaak, en is daer zo veul an verbeurd?
Maertje van der Gyſen het me daer wat an de praat gehouwen, en daer heb ik wat gezeeten,
En ze had juiſt de warme keetel over, wat ik deê, ze wou me niet laeten gaen, of ik moeſter blyven eeten.

DIWERTJE.

Jy zoud op je tyd thuis komen, zo haeſt as jy je boodſchappen had gedaen,
Je wiſt wel dat 'et hier zo ongeredderd lag, en dat de ben met kleeren was blyven overſtaen;
Maer neen, men weet myn altyd met de eene of de andre blaeuwe boodſchap te doeken:
Ik denk dat je deur de iene of de ander labbekak Jan Klaſen hebt doen opzoeken,
En daer heeft men zyn tyd verkwiſpeld en vermalt, en en zo wat by de rug opgehaald;
Maer ſpeul me die part noch ereis, ik beloof je dat 'et je dan gelyk zel worden betaald;
Ik zel jou die zwier wel haeſt deur ien andere middel doen intoomen.
Wat beſcheid breng je van Martyn?

SAARTJE.

Dat 'et meisje t'aevond in 'er huur zel koomen.

DIWERTJE.

Ga me voort na binnen toe. Ja wel ik weet niet wat ik van dat meisje zegge zel!

ACHTSTE TOONEEL.

GRIETJE PIETERS, DIWERTJE, MARRITJE.

DIWERTJE.

Het ſtaet 'er me zo wonderlyk van veur.

GRIETJE.

Heb je 'er niet na vernomen, Diwertje buur?

DIWERTJE.

Neen ik, Grietje Pieters.

GRIETJE.

Wat zel ik zeggen, dat lukt al hiel zelden wel.

DIWERTJE.

Ik heb het wel meer gedaen Grietje Pieters, dat ik 'er zo hiel kwaelyk niet ben by gevaren. Doch

Doch 't zou men ook wel kennen missen.

MARRITJE.

Zo is 't, moêr, de ervarentheid zel 't hem best openbaren.

Hoe is 't, Diwertje, zel 't haest ereis lukken met je dochter en Jan Klaasen?

DIWERTJE.

Ei, Marritje Jacobs en prater doch niet van.

'k Heb liever dat je 'er van zwygt, daer is ook op het duizenste deel in 't minste niet an.

GRIETJE.

Nochtans het 'er elk de mond zo vol van dat ze zamen in het kort zellen trouwen.

DIWERTJE.

Ja, de lui moeten wat praten, Grietje Pieters, maar wy zellender wel wacht veur houwen,

Zouwe wy an zulken hoop komen? an zulken rapjanus volk? daer is 'er niet een onder of hy heeft ien dat,

Den een is Bankrot gespeuld, en de ander zit noch in Gyzeling, en de darde is om zyn guitery gebannen uit de Stadt,

En daer zou myn dochter an koomen? wel ik zag 'er daadlyk liever van de weereld scheijen.

MARRITJE.

Myn lieve moêr, hoe licht kon 't gebeuren dat je 't je noch wel mogt beschreijen,

Je weet niet as de zinnen gevallen bennen, watze 'er wel durven onderwinden en bestaen,

Gelykje weet, daer is Elsje Cabbeljauws, wat kost het 'er nu wel meenigen traan:

Heur dochter was ook verloofd aan een knecht: ze swoer ze zou 't in der eeuwigheid niet consenteeren,

Maar wat is 'er opgevolgd? wierd ze niet puursteecken mal? dat menze noch als een klein kind moet regeeren?

En daer hebben we honderd exemplen van; gelyk noch onlangs is geschied.

En

En wat haelenze 'er anders meê op den hals, als 'er eigen verdriet,
En zo zienwe dat veul onheil uit zulke styfzinnighe-den komen te spruiten.

DIWERTJE.

Daer kreunewe ons niet an, word ze 'er dol om, zo wou ik 'er noch liever opsluiten,
Dan dat ik zou zien, dat ze an Jan Klaasen trouwen zou.

GRIETJE.

Maar, Diwertje! spreekje die woorden? ja wel! je bent wel een onverzettelyke vrouw. (leeven?
Kenje dat by je zelfs zo inschikken? en dan noch gerust
Als de Jongman eerlyk is, en of zyn geslacht niet en deugd, is daer zo veul an bedreeven?
Zou men nou naer geslacht zien? naer geslacht zien? wis niet kind, die hekken zyn al lang hersteld;
Doet de ronde vry overal, 't woord datje mekaâr in 't oor byt, is geld;
Geld, geld is de leus, 't geld gaet voor alle zaaken,
Daer dat is, gaet men voort, daer de andre zitten en kyken en kennen niet an de man raaken.
Praatje nou van geslacht? ik stae dat metje toe, kan men 't allebei naer zyn zin bekoomen,
Ik zouder meê thuis weezen, maar als 't anders niet en kan, behoorde men van gien zwaerigheid te droo-men.
Jan Klaasen het een schoon kapitaal, Diwertje: en, zo elk een zeid, zo draagd hy hem ook wel.
Myn lieve moêr, mienje dat men 't hier altyd zo vol-maakt hebben zel?
Je moetje wat laeten gezeggén, 't is niet te weeten wat ongemak dat je 'er van zoud kenne krygen:

DIWERTJE.

Grietje Pieters, ik bidje toch op alle vriendschap wilt 'er maar van zwygen.
't Leid zo by ons, dat 'et in der eeuwigheid met onze zin niet zel geschién.

MARRITJE,

Dan moetje verwachten wat 'er van komen zel, licht
zelje noch wel wenſchen om die dag te mogen zien.

DIWERTJE.

Dat moet zyn beloop dan hebben. Nou hier ien ſpeltje
by eſteeken, we zellen 't daer by laeten.
Goeden aevond gebuurtjes, ik zie wel we zellen 't hier
toch niet effen praaten.

NEGENDE TOONEEL.

MARRITJE JACOBS, GRIETJE PIETERS.

MARRITJE.

Wat dunkje, Grietje Pieters, is 't niet een rechte
ſtyfkoppigheid?

GRIETJE.

Ik zeg dat de jonge lui wel hebben gedaen, en dat ze'er
zaak op die wys hebben angeleid,
En ik mien als den bommel nou uitbreekt, dat men Di-
wertje vry gemakkelyker zel kennen beleezen.

MARRITJE.

Dat vertrouw ik ook, Grietje Pieters, ik zel de jonge lui
altoos gien party weezen. (al moê,
Nou ik mag nae binnen gaen, 't is guurtjes, ik ben 'er hier
Maar zacht, daer ginter komt Reinier Adriaanſe, die
Kwaeker an.

GRIETJE.

Dat gaet gewis nae Saartje toe.

TIENDE TOONEEL.

REINIER ADRIAANSZ.

JA wel! kan dat de liefde doen, ik zeg 't zyn wonder-
lyke dingen!
Hoe krachtig dat ik 'er in den geeſt tegen ſtry, nochtans
het vleis ſchynt me te dwingen.

En

En wil ik het van me wegwerpen, als een waerelds en tydelyk bedryf,
Zo komt het vleis, en verwekt zulken orkaan, en barning in men lyf,
Dat ik, als een vuur, of een oven ſchyn te blaaken.
En nou ik 'er in ben, wat raed om 'er uit te raaken?
Zie ik moet bekennen, dat 'er iets inwendig by men is, dat me wederhoud,
En daerom denk ik dan weer by me zelven 't is immers gien zonde dat men trouwd.
Hoewel dat de reinigheid veul volmaaktheid word toegeſchreeven:
Maar ik denk datze my en de reſt ſlagten, dat de meeſten die in ſchyn, en de minſte in der daad beleeven. (verrukt,
Zie, ik ſpreek nu in myn ſwakheid, als deur den vleeſche
En nou ik die prikkeling, en 't geen my noch meerder drukt (men,
Niet wederſtaen kan, zo is het zo ver met me gekoo-
Dat de geeſt teenemaal verzwakt is, en 't vleis de overhand heeft genoomen,
Zo dat ik het by me zelven nu zo heb overleid,
Om 'er over heen te ſtappen, en voegen my an de kant van de vleizelykheid:
Te meer, daer is men peet Lysbet die me alle dagen an 't oor leid te teemen;
Hoor, Reinier Adriaenſe, zeidze, hyllikke moetje vaâr, of al myn koſtelyke goedje zel vervreemen:
Zo jy gien erfgenaam krygt, verval het hiel an een and're kant;
Gelyk an de Kindren van Walligje Symes, en Lobberig Krimps in Waterland;
Achter Zuſterlings keijeren, die 'er vaſt op leeg gaen en luijeren,
Daerom volgt men raedt, en gaet nou zo zachjes iens heen kuijeren, (keur:
Het ſpoor is al gemaakt, en van deuze drie hebje noch de

Ofje naer Marten Jacobs dochter wilt gaen, op de Braak in de gouwe Steur,
Of naer 't Weeuwtje in de rykebuurt, in de drie groene Fuiken,
Of naer Jan Jansperses dochter, in 't Kattegat, in de zes stiene kruiken,
Dat is ien eerlyk man, en wel de minste in pracht,
En dat wint uit vaêr, watje doet ziet toch nae ien eerlyk geslacht:
De lesten heb ikje toegeleid, alsje daer kend an raaken,
En ik heb 't deuzen dag de vrinden ook al bekend doen maaken; (van,
Daer zou ik nou iens heen gaen, maar evenwel dit is 'er
't Meisje is vry wat wulps, en gaeren an de man,
En daer by jonk, en dat jonk is wil gemeenlyk wel wat mallen.
Nou, terwylmen de geest zo krachtig 'er niet van en getuigd, wie weet hoe 't noch uit zel vallen.
Laet zien, me dunkt dat ik hier al op de hoogte ben.
Dit zel het huis weezen, en naer dat ik het noch van outs ken, (open.
Ik zie daer licht veur de glazen, en daer gaet de deur juist

ELFDE TOONEEL.

REINIER ADRIAANSZ., SAARTJE.

REINIER ADRIAANSZ.

Wel, Saartje Jans, 't scheelde niet veul of ik had schier verby geloopen.
't Is juist of het weezen wil, datje de deur zelf open doet.

SAARTJE.

Wat was jou zeggen, vriend? Ik loof niet datje hier weezen moet, (dere wegen.
Ik kenje niet, daerom wandel maar voort, en zoekt an-

REINIER ADRIAANSZ.

Kend gy me niet, Saartje Jans? wel bezie my ien reis te deegen. SAART-

SAARTJE.

Ben jy 't Lambert oom? ô neen, ik heb abuis.

REINIER ADRIAANSZ.

Ik ben Reinier Adriaensen, neef van Lysbet Fransen an de Haerlemmer sluis.

Hoe is 't, noch tamelykjes?

SAARTJE.

Dat gaet zo wat heen.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, Vader en Moeder zynze noch wat hartelykjes met 'er beijen?

SAARTJE.

Ja zo wat an de knorrige kant, tusschen lachchen en schreijen.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Vader het al een harde stoot ehad, is hy nou weer wat mooi op zyn stel?

SAARTJE.

Redelykjes.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Moeder pleeg vry wat doofachtig te weezen, hoe is 't hoordze nu weer redelyk wel?

SAARTJE.

Dat ken wel gaen,

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Wat het van dezen dag gestormd! en wat heeft de wind sterk en fel geblaezen!
Hoe is 't? hebje tot jouwent ook wat schade geleên? zo an schoorstienen, pannen of an glaazen?

SAARTJE.

Zonderling niet.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Ik loof dat men 'er van hooren zel, den armen zeeman die beklaag ik, daer komt het nou mieft op aen.

Hoe is 't buiten in je tuin? staet 'et altemael mooi in zyn bloesem?

SAARTJE.

Dat ken zo hiel wel gaen.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, maer Saartje Jans, om van myn voorgaende redenen nu af te breeken,
Zo zou ik wel verzoeken, of ik hier in vryigheid wel ien woordje zou mogen metje ſpreeken?

SAARTJE.

Als 't niet te lang en duurd.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, de reedenen van myn ankomſt, vertrouw ik is je eenigzints bekend;
En terwyl jou zelfsſtandig beeld in myn hart zo diep ſtaet geprent,
Heeft my de geeſt geperſt om herwaarts te koomen.
Ook zelje wel indachtig weezen, wat ofſpraek de vrinden zamen hebben genoomen.
Als ook 't beſluit 't geenze weederzyds dezen dag hebben gemaakt.

SAARTJE.

Ik heb zo wel wat gehoord; maar ik kan niet voelen dat 'et my raakt.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, niettemin hoop ik datje 't van kracht en waerde zelt houwen.
En om alle ydele woorden, die men in 't vrijen gewoon is, te ſchouwen,
Gelyk alle andre ontugtigheid, die men dan gemeenlyk wel doed.
Geheel en al verby te gaen, want ziet Saartje Jans, dat ſtryd tenemaal tegens myn gemoed,
Zo kom ik je verzoeken, en dat in deugd en in eeren;
En terwyl myn Geeſt getuigd om jou vleis te begeeren,
Zo kom ik u men zelfs eerbiediglik bieden an,
Op dat gy mogt worden myn echte vrouw, en ik jou wettelyke man,
Om alzo te zamen dit aardſche deel vruchtbaerlyk te beleeven.

SAART-

SAARTJE.

Ja wel, alzo de geeſt by my zo vaerdig niet en is, en ken ik je daer gien antwoord op geeven;
Maer zo veul als me die tot noch toe getuigd, is 't maar verlooren arbeid.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo, ik beken 't Saartje, de geeſt moet innerlyk werken, of daer word geen rechte grond geleid.
Eenigheid in liefde, eenigheid des geeſts, is de ruſtbank van een vreedzaem leeven.

SAARTJE.

Maer hoor, vriend, terwylje zo krachtig deur den geeſt werd gedreeven. (tyd,
Zo wou ik je eerſt dit raên, en verzuimen veur al gien
Dat is, datje zo wat dubbelden annys met lavas gebruikte; en maaktje die winden eerſt altemaal kwyt,
Ze mogte je anders de eene of de andere tyd 't hart overſtelpen,
En kwamenze in 't gedarmte, je liep groot perykel, want de mieſters zeggen die lui zyn niet te helpen;
En als gy dan getrouwd waard, wat zatje vrouw dan wel in verdriet.
Ja ze treurden 'er wel dood, wie weet ofze eindelyk niet meê deur mistrooſtigheid op een doolweg mogt geraaken.

REINIER ADRIAANSZ.

Maer, Saartje Jans, mienje 't ook? ja wel je zoud me noch wel ſchier an 't lachchen maaken.
Hoewel dat ik het veur ydelheid houw, als ook alle vergeefsche reên;
Maer ik denk weer, als men in 't vrijen is zo gaet 'et 'er noch al meê heen.
Maar om dan weer tot myn verzoek te komen, en geen ydele reeden meer te ſpillen,
Veel min malkandren op te houwen met eenige zotte grillen, (ſtaen,
Zo belieft me je meening eens ongeveinſt te doen ver-

 Of

Of je men verzoek verwerpt, dan of je jou daer noch op wat zelt beraên.

SAARTJE.

Benje daer zo haestig meê myn vriend, dat ik dat zo daad'lik zou zeggen,
Ik dien 't buiten den geest, by me zelfs ook wel iens te overleggen?

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Ik mag die veurzigtigheid wel leijen, Saartje Jans, in plaets van zo blind toe te loopen by de gis;
Want ziet, men weet somtyds niet of men van een goede, of van een kwaede geest bezeeten is.
De gaaven des geests vallen zonderling, den eene tyd werken ze veel krachtiger dan de ander;
En dan makenze den mensch eens dol, en dan weer hiel schrander,
Zo dat myns gevoelens daer deur al ons doen en laeten werd bestierd,

SAARTJE.

Angaende jou verzoek, 't geen je me hebt voorgesteld, zeer net en welgemanierd,
En myn besluit daer op wilt hebben, zo laet ik je dit dan weeten,
Datje van nu voortaan het weêrom komen wel meugt vergeeten,
Dit getuigd myn geest zo tegenwoordig.

REINIER ADRIAANSZ.

Zo, zo. Zeer wel Saartje Jan, je heb niet kwaelik gezeid,
We meugen 't dan wat uitstellen, of je noch kwam te veranderen van zinlykheid,
Daer toe wens ik dat de liefde jou van dag tot dag toe in wil versterken.
Ik zel hier op myn afscheid dan neemen, en wachten of wat de geest noch eindelik mogt komen uit te werken.

TWAALF-

TWAALFDE TOONEEL.

SAARTJE.

Keyeren, dat 's een poſtuur, daer gaet hy heen, die rechte Jan gat;
Ey ziet hem eens ſchrybienen, of hy zen broek van binnen bepiſt had,
Zyn geeſt getuigd wat, en myn geeſt getuigd dat hy niet zel bedyen.
Wel, eer ik me aen een Kwaeker liet koppelen; ik liet me liever van de nagtmerry beryen.
't Zou myn Ouwers ook niet verſcheelen, hy kwam dan ook wie der maar kwam,
Al was 't een Beedelaer van de ſtraet, 't zou heur al wel weezen, als ik maar Jan Klaaſen niet en nam.
Maer dat leyt 'er al toe, ze zellen zo weinig niet verſtomd ſtaen eer de klok tweemaal twaelf heeft geſlagen,
Laet zien, 't is al lang over achten, ze zellen al haeſt moeten op daagen.
Zie daer, had ik 'er eer van geſprooken; zien ik wel, zo komenze daer ginder an, deur de ſtraet,
Ik bender zo van ontſteld, daer is niet een lit an men lyf dat ſtil ſtaet,
Och ja! ze zyn 't!

DERTIENDE TOONEEL.

SAARTJE, JAN KLAASZ., MARTYNTJE.

MARTYNTJE.

Wat dunkje nou van Jan Klaaſen, Saartje Jans?

SAARTJE.

Wat zou me dunken, 't zyn wonderlyke dingen,
't Hart klopt 'er me van in 't lyf, 't is evéliens of het men uit de keel wil ſpringen,

Hy boezelaert al hiel, 't paſt hem alles ondieſt, netjes en glat,
't Staet hem eveliens of hy 't al zyn leeven gedraagen had.

JAN KLAASZ.

Myn lieve Saartje Jans, nou ziet men wat deliefden al uit kan werken.

MARTYNTJE.

Hoor, Saartje, om gien achterdogt te geeven, of om iet te te merken,
Zo moetje meê luſtig poot an ſpeulen, en zien maer datje alle dingen haeſt an ien kant maakt,
Om, als het gedaen is, dat je maar van de vloer raakt.
En of je Moeder Jan Klaaſen iet wou zeggen of belaſten,
Zo moet hy 't niet beſchreumt doen, maer ſtout nef-fens jou an taſten;
't Zou ſchoon in de hand vallen gingen de ouwe lui wat vroeg te bed,
Je moet veur al ook niet beteutert weezen, zingt 'er liever een deuntje onder dat het ien aerd het,
In zulken gelegentheid moet me veur al niet leggen ſuffen of droomen.

SAARTJE.

Had je hier een weinigje eer geweeſt, Reinier Adri-aanſen die kwaeker, heeft daer zo dadelyk zyn af-ſcheid genomen.
Zo als ik jou zag an komen, zo ging hy heen.
Ja wel, hadje zyn temery eens gehoord, 't was anders niet als zo, zo, en men ja is men ja, en men neen is men neen,
En al zyn woorden waaren als met een ſatyne biesje deurweeven.

MARTYNTJE.

Hoe kon je 't zo lang harden, Saertje, ik had hem in 't begin al zyn paſpoort egeeven.

SAARTJE.

Ik had 'er men vermaek in, dan getuigde zyn geeſt dit, en dan getuigde zyn geeſt weer dat.

MAR-

MARTYNTJE.

Hoor, dit an een zy gesteld, ik hebje daer daedlyk gezeid, hoe en wat
Jou voort te doen zel staen, en als je zo doed, zo benje buiten alle schroomen.

SAARTJE.

Goed, Martyntje, ik gae nae binne toe, ik zel myn Moeder laeten veur komen.

VEERTIENDE TOONEEL.

MARTYNTJE, JAN KLAASZ., DIWERTJE,

DIWERTJE.

Goeden aevond Martyntje, komje daer met'et meisje aan.

MARTYNTJE.

Ja Diwertje, 't is vry donker en wat veer, ik docht, ik mag zelver meê gaen.

DIWERTJE.

Daer doeje wel an moêr. wellekom Vryster, dat je wat lang meugt beklyven.

MARTYNTJE.

Daer twyfel ik niet iens an, kind, 'ze kan kostelyk stoppen naijen en styven.

DIWERTJE.

Wat je toch zegt, wel moêr, dat komt tot onzent al hiel wel te pas.

MARTYNTJE.

En al 'er werk doedze zo knaphandig en zo ras,
Ja ze vliegt, gebie je 'er wat, zo gewillig isse op 'er bienen.

DIWERTJE.

Hoor, Martyntje, valt 'et wel uit, we kenne mekaar op ien aêr tyd weer bedienen.
Hoe hietje, Vryster?

JAN KLAASZ.

Jannetje Martens.

DIWERTJE.

Goed, maer hoor, Martyntje, ik heb het by my zelven zo overleid, verſtaeje wel, (zel,
Als dat dit meisje alle nachten by men Dochter ſlaepen
En dat om die reedenen, gelyk ik je zel verklaaren,
Daer is ien Jongman die Jan Klaaſen hiet, die hier geduurig om de deur gaet waeren,
Ja we hebbender zulken onruſt van, en hy verzuimd 'er om gien tyd,
En naer dat we 't bereekenen kennen zo het hy onze Saartje over de twie jaaren gevryd,
En we doen al wat we kennen om 'et te ſtuiten en te weeren;
't Zou noch wel gaen, maar hy is van een ondeugend geſlagt, en daerom kennewe niet reſolveeren.
Tot drymael toe het hy 't hylik doen verzoeken, ja daer word gien moeiten om geſpaert,
Daerom, Jannetje Martens, zie wel toe dat je men Dochters reinigheid wel bewaerd.

JAN KLAASZ.

Laet dat maer op me ſtaen, Vrou, ik zel dat hiel wel beſteeken.

DIWERTJE.

Ziet, Martyntje, we hebben om die reeden de luifel van ons huis laeten ofbreeken, (gaſt,
Uit vrees of hy ze beklimmen mogt, 't is zulken argen
Hy zou tegen ien muur op vliegen, en wat hy grypt dat houd hy vaſt?
Daerom, Kynd, zelje gedurig ien oog in 't zeil moeten houwen.

MARTYNTJE.

Zouze niet, hoor moêr, wat je 'er gebied dat meugje 'er zonder omzien vertrouwen.
Nou Jannetje, doed dan alles gelyk een eerlike meid toebehoord,
En dienje volk trouw, 't is moeijelyk als men de meisjes wel beſteld dat men dan klagten hoord,

Vol-

Volmaakt kan men 't hier niet hebben, tusſchenbeide word meeſt gepreezen,
En imant die diend, denkt dat hy altyd de minſte moet weezen,
Onthouwje maer deuze les.

DIWERTJE.

Daer ſpreekje recht an, Martyntje buur.

MARTYNTJE.

Nou, Diwertje, veul geluks met je meid, en jy, Jannetje Martens met je huur.

DIWERTJE.

Kom, naer binnen, en brengje doos op 't hangkamertje tusſchen de twie glaaze kaſſen, (ſen.
En zet voort wat water op het vuur om de vaaten te waſ-

VYFTIENDE TOONEEL.

MARTYNTJE.

Dat is ien trek, of men wel aardiger beſchryven zou;
Ze miend dat ze ien duifje herbergt, en ze ſluit juiſt ien doffer in 'er kouw:
Dat wil hem ſchoon op doen, 'ygut hoe wil 't 'er op 't land weijen,
Men mag ook zeggen wat men wil, maar dat 's ierſt recht iemand een rad voor de oogen dreijen,
Hy moet 'er alle nachten by ſlaepen! wel niet ſchoonder dat hy zoekt,
Hoe kan men als men 't zeggen zel, geblindhokt worden en gedoekt,
En wat zou ik een regiſter van diergelyke loopjes kunnen op tellen,
Daer heb ik weêr een krytertje tot mynent ekregen om in Waterland te beſtellen!
Dat Waterland, dat Waterland! keyeren dat weet wat,
Nou dit is 'er of, het neemt weêr veul quaede corruptie, zwaere zinkingen weg uit de Stad,

Daer-

Daerom is't ook vaſt geſtelt, gelyk ik heb hooren zeggen,
Als datze Buikſloot tot Nieuwendam toe zullen uitleggen,
Zo neemt dat woelen toe, en zo groeid die neering an,
En dat zo bedektelyk, dat de Man niet weet van de Vrouw, noch de Vrouw van de Man,
Daerom, dat ik klappen wou, daer zou wat uit komen, zou ik mienen,
En dat's de reeden, datze my alle rykkelyk van klink klank kloribus moeten geeven, zel ik'er trouw dienen,
En al zeg ik 'et zelfs, wat is 'er ook al meenig meisje en Jongman dien ik op deuze wys beſtel,
En zelden neem ik voor, of altyd lukt 'et men wel,
Ik heb 'et ook zo drok, dat ik 'er mooi en rykelik kan van leeven:
En al had ik drie vier lyven, ik zouze altemael werk kennen geeven.
Nou dat geld is verdiend, al weêr wat anders, ik mag zo nae huis toe gaen,
Ik ben verzeekerd dat 'er tot mynent al weêr een twie drie poſten op de vloer ſtaen.

DARDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

DIWERTJE.

JA wel, ik weet niet wat ik van dat meisje zel zegge, ze ſtaet me ook gants niet aen,
Al watze tot noch toe gedaen heeft, doed ze verkeert, alliens of ze 'er leeven gien huiswerk had gedaen,
Zo dat ze 't ook al niet weezen en zel, en daer meê ben ik weêr dapper verleegen,
Ik zie wel; 'k heb piſſebed laeten gaen, en kakkebed weer ekreegen,

Men

Men mag hem op de Besteedsters niet verlaeten, 't is altyd nou heb ik wat puiks, van twie drie de keur,
En al ze heur salaris weg hebben, dan is 't slegts, goeden dag Juffrou, veul geluks Juffrou, en daer meê gaenze deur;
Het zou zulken overvliegstertje weezen, en zeker men mag 'er wel van zwygen;
Daer heb ik 'er al over een uur geroepen, en men kanze noch niet van 't bed krygen,
e Jannetje, e Jannetje, hoe is 't zelt ereis lukken? wat doeje zo lang op 't bed?

TWEEDE TOONEEL.

DIWERTJE, JAN KLAASZ.

JAN KLAASZ., *van boven.*

IK kom, Vrouw, Saartje het te nacht zo magtig gewoeld, en dat het me wat verlet.

DIWERTJE.

Ik zeg dat je daadlyk beneên komt, hoor Jannetje, dit zou me veur al niet passen,
Jou alle daagen van je nest te roepen, haalt de glazewasser met een emmer schoon water, om de glasen te wassen.
Ik ben altyd wel gefakzeert, met de meisjes; wel domme jut, tast je maar zo blind toe by de gis?
Is dat ien glazewasser? en heb jy gediend? en weetje noch niet wat een glazewasser of ien raegbol is?
Ei ziet die slonsmoer daer iens staan, ziet al dit gewaat iens an 't lyf hangen,
Wel jy bent ien gauwertje, men zou noch wel doô Rotten met je kenne vangen,
Neen, moêr, jy zel 'et niet weezen, je meugt zo daedlyk wel weêr gaen, zulke jottoos heb ik niet van doen,
Ik weet niet waer men zinnen zyn geweest? daer staetze nou en kykt, ja wel de meisjes zelleje noch gek broên,

Waer zel ik 'er meê heen, nou ben ik weer hiel verlegen,
Voort, brengme de raegbol weer op zyn plaets, en
haalt de beuzem om de vloer an te veegen,
Och! wat breektze daer? ik durf 'er ſchier niet nae zien
zo ben ik ontſteld,
Ien van myn beſte Poſteleine ſchottels, een drieling;
ze koſt me mooi over de tien guldens an geld.

JAN KLAASZ.

Ik kon het niet beteren, vrouw, ik raakten 'er effen met
de raagbol an, ik beloofje van daag weer een an-
der te koopen.

DIWERTJE.

Daer komtze weer met de luiwagen in plaats van de
beuzem; ik ken 't niet langer zien, ik moet 'et
huis verloopen.

DERDE TOONEEL.

JAN KLAASZ, SAARTJE.

SAARTJE.

Jan Klaaſen, hoe gaeje zo onbezuiſt en zo reukeloos (aen?

JAN KLAASZ.

Waer is je Moeder?

SAARTJE.

Ze is hier naeſt de deur by Grietje Pieters, en
by Marritje Jacobs gegaen,
Daer is de beuzem Jan Klaaſen, je moetze niet zo,
maer zo an vatten,
En veegen den drek die weg nae de deur, je mogt an-
ders het houtwerk beſpatten,
Daer komenze met 'er drien in huis, ik gae weer naer bin- (nen.

JAN KLAASZ.

Ja, hou jy je maer ſlegts aen een kant.

VIER-

VIERDE TOONEEL.

DIWERTJE, JAN KLAASZ., MARRITJE JACOBS, GRIETJE PIETERS.

DIWERTJE.

Wat dunkje van dat ſtaeltje, Grietje Pieters? lykt 'et niet wel ien Ameraaltje van 't land?
Wel ik verfoeime, dat ik me zulken fatzoentje heb laeten an praaten.

GRIETJE.

Ja, Moêr, wilje Beſteedſters gelooven? mis is 't, je meugt je op dat volkje niet verlaeten
Daer worden 'er zo veul deur miſleid, daerom kom ik 'er niet aen,

DIWERTJE.

Daer het ze me alriê ien koſtelyke poſteleine ſchottel gebrooken, de beſte die der veur myn ſchoorſtien heeft eſtaen.
Ik kon het niet laeten, of ik moeſtje men nood komen klaagen;
Zeg ik datze een glaazewaſſer brengen zel, ze komt met de raagbol, ſpreek ik van een beuzem, ze brengt een luiwaagen.
Neemt de beuzem in de andere hand, dauwel, dat 's al weer an; al wat ze doed dat doedze verkeerd,
Ziet 'er dat veegen iens ter hand ſtaen.

MARRITJE.

Dat loof ik wel, Moêr, ze het 'et 'er leeven ligt niet geleerd.
En ze zel 'er leeven ook niet worden die je miend datze (is.

DIWERTJE.

Wel, Marritje Jacobs, wat is dat te zeggen?

MARRITJE.

Ja, kynd, 't zouje al vreemd veur komen als men je dat kwam uit te leggen;

Daer is te nacht tot jouwent al vry wat om egaen, meer als de meulen in 't woud,
Doch, 't is gien wonder dat 'er wat omgaet, daer men zo zonder speulman bruiloft houd.

DIWERTJE.

Angaende die zaak, Marritje Jacobs, we hebbender te nacht gien nood van gehad, van dat persuimen,
't Is pas zes weeken geleên, dat we ons secreet hebben doen ruimen.

GRIETJE.

Daer praate we niet van, Diwertje, verstaet ons wel te recht,
Hebje ze wel te deeg bezien?

DIWERTJE.

Wat zou ik 'er an zien?

GRIETJE.

Wat je 'er an zou zien? wel, myn lieve Moêr, het is een knecht.

DIWERTJE.

Een knecht, een knecht?

MARRITJE.

Ja een knecht, kynd.

DIWERTJE.

Een knecht! och lasy! och armen!

MARRITJE.

Hy het jou dochter deuzen nacht wel te deegen gekoesterd in zyn armen.

DIWERTJE.

E Jan Jaspersen! e Jan Jaspersen! och! wat komt ons over? een knecht, een knecht!

VYF-

VYFDE TOONEEL.

DIWERTJE, MARRITJE JACOBS, GRIETJE PIETERS, JAN KLAASZ, JAN JASPERSZ.

JAN JASPERSZ.

Hoe benje zo ontsteld, Moêr? ik verstae niet een woord watje zegt.
Is het om de meid? laetze weer loopen, zelje je om de meid zo versteuren?

DIWERTJE.

Laetze weer loopen! kosten wy 'er nou zo ofkomen, wat nood waffer dan van treuren?
Het is een knecht.

JAN JASPERSZ.

Een knecht! kom, kryg men ereis een kaers, dat ik 'er de waerheid van ondervin.

DIWERTJE.

Ziet, watte oogen het hy, als ien Valk! en hy krygt al haer an zen kin!

JAN JASPERSZ.

Och! ja Moêr, het is een knecht! die tekens en kenne niet liegen.
Jou, stukkeboefs als je bent, hoe hebje 't durven bestaen van eerlyke lui zo schandelyk te bedriegen?
Spreek op? wie benje eer ikje de bienen an stukken (smyt?

JAN KLAASZ.

Ik ben Jan Klaasen, die jou dochter Saartje Jans zo lang heb gevryd.

JAN JASPERSZ.

Jan Klaasen!

DIWERTJE.

Wat zegje, Vaêr?

JAN JASPERSZ.

Het is Jan Klaasen, Moêr?

DIWERTJE.

Jan Klaasen! Grietje Pieters, wat komt ons over?

GRIETJE.

Ja, Moêr, dat heb ik'er al van verwacht.

DIWERTJE.

Jy bent een vrouwefchender, jy heb myn dochter verkracht,
Verkracht hebje ze, 'k zel wraak roepen.

MARRITJE.

Nou, Moêr, je moetje zo niet verfteuren;
Je moetje zelfs noch al trooften, en denken dat die dingen wel meer gebeuren.

DIWERTJE.

Trooften? daar is niet een lit an men lyf dat ftil ftaet; zo ben ik 'er van onfteld.

GRIETJE.

Al 't geen dat we hier nou zien, hebben we je dat flus niet al van te vooren gefpeld?
Wat helpt nou al jou temery op ofkomft en geflacht?
ik zeg datze wel hebben gedaen, en dat elk dit vonnis zel wyzen.

JAN JASPERSZ.

En ik zeg, dat 'et maar een party labbekakken en koppelaerfters bennen, die dit pryzen.

GRIETJE.

Nou, Vaêr, weesje maar wel geruft, 't is al gelyke munt, hou jy je flegts wat hartig in de kouw.

JAN JASPERSZ.

Ik zeg noch ereis? dat ik het niet om de broederfchap liet, dat ik me wel te deeg an dien fchavuit wreeken zouw,
Als ook an die, die dit werkje dus hebben helpen befteeken.

DIWERTJE.

E Saartje, e Saartje.

MARRITJE.

Och! daer komt die sloof an, wat het ze ien krop! en hoe zelze kennen spreeken!

ZESDE TOONEEL.

DIWERTJE, JAN JASPERSZ., JAN KLAASZ., SAARTJE, MARRITJE JACOBS, GRIETJE PIETERS.

SAARTJE.

Myn liefste Vader en Moeder, vergeef 'et me zo ik je hier in heb misdaen.

DIWERTJE.

Misdaen?

MARRITJE.

Nou, Diwertje, ontstelje zo niet, men moet tegen ien jonge vrouw zo niet angaen.
Och! hoe bedrukt ziet ze 'er uit, ze zelder gewis noch aen 't eind schreijen.

JAN JASPERSZ.

Jou laelyke stukkevleis alsje bint, hoe hebje 't durven bestaen, van jou ouwers zo schandelyk te verleijen?
Was het noch maar een Schoenlappers gezel, ik zou 't verzetten, maar Jan Klaasen! ja wel ik ben hiel konfuis.

JAN KLAASZ.

Verschoon me, zo ik je hier in beleedigt heb.

JAN JASPERSZ.

Verschoonen! datje een bordeel maakt van men huis?

GRIETJE.

Nou, Jan Jaspersen, denk dat 'et 'er diel is, en dat niemand eens anders bruid zel rooven?

JAN JASPERSZ.

Ei, kallemoêrs praat, 'er diel is, mienje dat wy die dingen gelooven?

 Maar

Maer Martyn de Besteedster, die al dit onheil heeft gebroud,
Ik zweer dat ze 'er veur lyen zel, zie daer, ik gae zo dryvende naer de Schout;
Zo wordze noch licht in 't heimelyk gegiezeld, of ten minsten uitgebannen,
Want in zulken stadt als dit is, weet men dat onkruid wel ter deeg te wannen.

MARRITJE.

Nou, vrienden, ziet je kinderen heur vernederen, maekt toch ien eind van 'er verdriet.
En denkt wat 'er epasseerd is, dat 'et uit oprechte liefden is geschied.
Och! daer zygtze neêr, Diwertje, ze sterft, ik voel niets meer an 'er beweegen.

DIWERTJE.

Myn kynd! myn kynd!

GRIETJE.

Ze het gewis van onsteltenis een hartvang ekreegen;
Och! ja ze sterft, wat azyn, azyn! zo sprenkeldze wat, en ontbinter schorteldoeksband.

JAN KLAASZ.

Myn lieve Saartje Jans, zo je noch eenige kennis hebt, zo drukt me noch iens veur 't lest an men hand.

MARRITJE.

Ei, stae wat ruim kijeren, ze begint 'er wat te rekken, ik hoop dat 'et noch gien sterven zel weezen.

DIWERTJE.

Och! Marritje Jacobs, terwyl 't nou zo leid, wou je men man nu wat zoeken te beleezen.

MARRITJE.

Nou, Jan Jasperssen, geef je woord, je ziet immers wat swaerigheid dat 'er uit ken ontstaen?

JAN JASPERSZ.

Wat zellen we doen, Moêr?

DIWERTJE.

Ik zie geen middel, Vaêr, of we zellen 't
wel moeten laeten voortgaen.

JAN JASPERSZ.

Zo zel ik hem eerst veurof eenige artykelen gaen veur
houwen.
Hoor, Jan Klaasen, of ik 't toestond, zouje myn dochter op deuze Voorwaerde dan wel willen trouwen?

JAN KLAASZ.

Och! ja men vriend, hoe krachtig, en hoe nauw dat je
me die ook insteld.

JAN JASPERSZ.

Zo zelje me dan belooven dat je niemand van je volk,
in handel of in wandel nae volgen zelt,
Dat je 'er te eenemael van zelt of zien, en al je gezelschap en anhang offnijen:
Dat je de haanematten zelt schouwen, als ook het kwanzelen van honden, en van duiven, steentje, beentje, en schilderyen;
Datje de kroegen zelt haaten, noch van pasdies al wat ik
zie, of van in 't verkeerbord te speulen, zelt maaken je werk;
Datje je beroep eerlyk zelt waerneemen, en weezen,
altyd neerstig, zo op de Beurs, als in de Kerk.
Beloofje me dit alles naer te komen, en van nooit weer
tot jou voorgaende leeven te keeren?

JAN KLAASZ.

Och ja! en zo je 't op men verzoekt, zo wil ik 'et jou
wel zweeren.

JAN JASPERSZ.

Wel, houd daer dan in je woord, zo wensch ik je veul
geluks met myn kind.

GRIETJE.

Wat, zo, nou ziet men, dat die in 't stryden volhard,
ten lesten noch overwind.

DIWERTJE.

Veel geluks, Kijeren, dat je zamen lang meugt beklyven.

MAR-

MARRITJE.

Veel geluks, Saartje Jans, en jy, Jan Klaasen, datje altoos lieve kinderen meugt blyven.

JAN JASPERSZ.

Wat wonderlyk toeval is dit, ik ſtae 'er van verſtomd, zo wonderlyk komt 'et me veur.
Wat hebben wy 'er met kracht tegen gewoeld, en nou komt hy 'er deur deuze liſt zo gemakelyk deur.
Ik kan het niet begrypen, 't is of ik in een Doolhof ben, daer niet is uit te raaken!
Maar dit wil ikje wel zeggen, dat 'et recht ſtof is voor een goed Poëet om een Blyſpelletje van te maaken.
Ik ken me ontmooglyk niet bedaeren, zo wonderlyk als me dit veurkomt en zo vreemd.
Nou, vrienden, elk ſpiegele zich an my, en zie wie dat hy onder zyn dak neemt.

UIT.